

ка сигурном и подстицајном окружењу за децу

„У школи, као и у спорту, морамо стално да се усавршавамо. Свако од нас и када изгуби треба да зна шта код себе треба да поправи... и да настоји да то и уради. У спорту треба тежити признању, али стално треба имати на уму и да је спорт више од освајања трофеја. То је простор за развој, за дружење, забаву у коме сви имају право да учествују. И у коме самим учествовањем побеђују.“

Ана Ивановић,
Национална амбасадорка УНИЦЕФ-а за Србију

Насиље међу децом

Основно-школски узраст је, на жалост, често повезан са различитим облицима насиља: од кажњавања, преко репресивног дисциплиновања, до разних облика вршњачког насиља, попут оговарања, ширења лажи о другима, искључивања из заједнице вршњака, ударања и сл. Дечаци и девојчице су подједнако склони насилном понашању, с тим што дечаци више испољавају физичко, а девојчице психолошко насиље.

Мада сви знају да се насиље дешава, овај друштвени проблем се, из разних разлога, игнорише. На насиље у школи се не реагује, или се, чак, подстиче.

Стање у школама у Србији

Истраживање у 54 основне школе у Србији је показало да је код нас насиље драматично раширено. Узорак је чинило **32.617 испитаника**, од чега **28.931 ученика** (од 3. до 8. разреда) и **3.686 одраслих** који раде у школама (од чега **2.650 наставника**). Захваћен је временски период од 3 месеца, који су претходили тренутку истраживања, а неким питањима и период целокупног школовања.

Одговори испитаника указују да је **65% ученика бар једном, а 24% више пута** било изложено неком облику насилног понашања у периоду од три месеца. Најзаступљенији облици насилног понашања су: вербално насиље (вређање, исмевање), ширење лажи и сплеткарење, те претње и застрашивања.

Током укупног школовања **44% ученика је било једном, или више пута** изложено насилном нападу вршњака. Чак **23% ученика** изјављује да су једном (17,6%) или више пута (4,7%) у последња три месеца **доживели да их наставник увреди, исмеје (вербално насиље), или удари (физичко насиље)**.

Истраживање је указало на врло компликоване кругове насиља у школама. Чак **28% деце је** на неки начин **укључено у насилну интеракцију** међу вршњацима, а готово је немогуће раздвојити децу која су насилна према вршњацима од деце која су изложена насилном понашању вршњака.

Програм „ШКОЛА БЕЗ НАСИЉА – ка сигурном и подстицајном окружењу за децу“

УНИЦЕФ је, на основу позитивних искустава у неколико земаља, заједно са надлежним министарствима и тимом стручњака, започео свеобухватни програм „ШКОЛА БЕЗ НАСИЉА – ка сигурном и подстицајном окружењу за децу“. Програм пружа деци и одраслима сет потребних знања и вештина за управљање конфликтима-преговарање, посредовање, за неговање атмосфере толеранције и разумевања у школама, за креативно и конструктивно излагање из ситуација насиља (правила и реституција, вршњачки тимови у акцији, школско форум позориште и сл). Програмом су обухваћени наставници и деца, али и остало особље у школама, као и родитељи и шира локална заједница.

Током реализације програма, уочена је потреба за пружањем додатне подршке родитељима у препознавању и суочавању са ситуацијама насиља. Приручник за родитеље „Шта је данас било у школи?“ настао је на основу искустава у раду са родитељима у оквиру програма Школа без насиља и доступан је на званичној електронској страници УНИЦЕФ-а: www.unicef.org/serbia.

На поменутој адреси, налазе се и продукти кампање „Ти си фаца“ која има за циљ истицање позитивних вредности у вршњачкој комуникацији и дружењу. Публикација „Фер је кад игра Фер“ (такође је доступна на УНИЦЕФ-овом сајуту) настала је након волонтерске акције и открива нам како деца доживљавају фер однос у спорту и животу.

Компоненте програма

Програм је развијен кроз 4 садржинске компоненте:

1. Истраживачка компонента - истраживање искустава и ставова свих у школи о насиљу, обрада и презентација резултата наставницима, деци, родитељима и локалној заједници;
2. Едукативна компонента - обука наставника и школског особља о насиљу, вештинама конструктивне комуникације, као и отвореног дијалога међу децом и одраслима, о управљању конфликтима, о превентивној улози школских правила и реституције тј. надокнади штете, о позитивној дисциплини, о конструктивној интервенцији, о формирању **унутрашње заштитне мреже** у школи;
3. Вршњачка компонента - рад са децом-вршњацима на препознавању и откривању, насиља, вршњачкој заштити и „насилника“ и „жртви“, изградњи узајамног поверења и смањењу насилног понашања међу вршњацима;
4. Компонента породица/медији/локална заједница - промоција узајамне сарадње, и мобилисање јавности за изградњу савезништва и активно деловање на смањењу насиља у заједници.

7 корака ка „ШКОЛИ БЕЗ НАСИЉА“

Примена програма и трајна уградња у Школски програм рада/школски курикулум траје најмање једну школску годину. У овом процесу школа пролази кроз 7 корака:

- подизање свести о проблему - прихватање да се насиље догађа у школи;
- формирање Унутрашње заштитне мреже (УМ) - доношење процедура и механизма њеног трајног функционисања;
- успешно функционисање УМ - бележење насиља и предузимање мера заштите;
- формирање Спољашње заштитне мреже (СМ) - укључивање Дома здравља, Центра за социјални рад, Општина у функционисање УМ у школама;
- обраћање за помоћ деце/породица изложених насиљу и успостављање поверења у заштитну мрежу;
- функционисање вршњачких тимова - превенција, ефикасне интервенције, интегрисање у заједницу учесника у насиљу;
- самопроцена школе о томе да ли је постала безбедно окружење за децу.

Да децу не боли када су у школи!

Програм „Школа без насиља – ка сигурном и подстицајном окружењу за децу“ је резултат иницијативе грађана забринутих због повећања насиља међу и над децом и младима у Србији последњих година. Он се финансира искључиво средствима прикупљеним у локалној заједници, донацијама грађана и привредника путем „усвајања школа“. За спровођење комплетног програма у једној школи потребно је 270,000 динара.

Програм се тренутно спроводи у 137 основних школа у Србији. Девојчице и дечаци у школама у којима се спроводи програм већ мењају насилне обрасце понашања и заједно са својим учитељима, наставницима и родитељима, стварају безбеднију и стимулативнију средину у којој уче, расту и развијају своје потенцијале.

Škole u programu „ŠKOLA BEZ NASILJA“

oktobar 2008. godine

1 BIROVICA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	21 BIBIN
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	37 ČAČAK
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	43 FRANJEVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
2 BOSNJE
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	22 IMENKOVO
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	38 FRANJAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	44 BADJA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
3 BELA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	23 VALJEVO
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	39 HRANICA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	45 GRAD VUKOVAR
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
4 BEOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	24 LIPI
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	40 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	46 GRAD ZAGREB
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
5 BEOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	25 ARADSKA PALANKA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	41 TRAVNIK
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	47 GRAD VUKOVAR
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
6 BIRANJA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	26 VIŠKOPOLJE
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	42 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	48 PIROT
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
7 BOVAŠ
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	27 VELIKA PLANA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	43 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	49 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
8 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	28 MAČKA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	44 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	50 LEŠANO
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
9 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	29 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	45 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	51 LEŠANO
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
10 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	30 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	46 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	52 VLASTINA
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
11 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	31 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	47 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	53 BAJINA ŠTAMPAR
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
12 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	32 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	48 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	54 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
13 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	33 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	49 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	55 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“
14 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	34 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	50 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	
15 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	35 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	51 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	
16 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	36 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	52 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	
17 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	37 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	53 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	
18 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	38 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	54 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	
19 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	39 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	55 HRANJSKI BREG
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	
20 BRANIKOVAC
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“	40 NOVOGRAD
„Škola bez nasilja“
„Škola bez nasilja“		

